

POSTANOWIENIE

Dnia 15 października 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Stępka (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marek Pietruszyński

SSN Waldemar Płóciennik

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 542 § 3 k.p.k. w dniu 15 października 2024 r.,

w sprawie R.D. skazanego z art. 177 § 2 k.k. w zw. z art. 178 § 1 k.k.,
z urzędu kwestii wznowienia postępowania kasacyjnego zakończonego postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 1 grudnia 2022 r. w sprawie o sygn. akt IV KK 500/21, oddalającym kasację obrońcy skazanego jako oczywiście bezzasadną,

p o s t a n o w i ł

1. na podstawie art. 542 § 3 k.p.k. w zw. z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. wznowić postępowanie kasacyjne w sprawie o sygn. akt IV KK 500/21;

2. uchylić postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 1 grudnia 2022 r. w sprawie o sygn. akt IV KK 500/21, o oddaleniu jako oczywiście bezzasadnej kasacji obrońcy skazanego R.D., i sprawę przekazać do ponownego rozpoznania Sądowi Najwyższemu w Izbie Karnej w postępowaniu kasacyjnym;

3. obciążyć Skarb Państwa kosztami postępowania o wznowienie postępowania.

UZASADNIENIE

Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 1 grudnia 2022 r., w sprawie o sygn. akt IV KK 500/21, dotyczącej R.D. skazanego z art. 177 § 2 k.k. w zw. z art. 178 § 1 k.k., po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie w tym dniu kasacji wniesionej przez obrońcę skazanego od wyroku Sądu Okręgowego w Rzeszowie z dnia 2 lipca 2020 r., sygn. akt III Ka 399/19, zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w Rzeszowie z dnia 8 lipca 2015 r., w sprawie o sygn. akt X K 264/13, oddalił kasację jako oczywiście bezzasadną oraz obciążył skazanego kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego.

Działając w imieniu własnym skazany R.D. przesłał do Sądu Najwyższego wniosek sygnalizacyjny o wznowienie postępowania kasacyjnego z urzędu w sprawie zakończonej w/w postanowieniem Sądu Najwyższego.

Podniósł, że postępowanie to winno być wznowione na podstawie art. 542 § 3 k.p.k. w zw. z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 9 § 2 k.p.k. w zw. z art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej w zw. z art. 19 traktatu o UE w zw. z art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, a to z powodu braku niezależności Sądu i braku niezawisłości sędziego Sądu Najwyższego Ryszarda Witkowskiego oraz sędziego Sądu Najwyższego Małgorzaty Bednarek, orzekających w Sądzie Najwyższym w Izbie Karnej na skutek nominacji Krajowej Rady Sądownictwa, określonej ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw. Z tej przyczyny zwrócił się do Sądu Najwyższego o rozważenie wznowienia z urzędu postępowania kasacyjnego zakończonego prawomocnym postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 1 grudnia 2022 r. w sprawie IV KK 500/21.

W konkluzji wniósł także o:

1/ uchylenie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 1 grudnia 2022 r. w sprawie o sygn. akt IV KK 500/21, o oddaleniu kasacji jako oczywiście bezzasadnej i o przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania;

2/ wyłączenie sędziego Sądu Najwyższego Ryszarda Witkowskiego i sędziego Sądu Najwyższego Małgorzaty Bednarek od udziału w rozpoznawaniu sprawy o sygn. akt IV KK 500/21 na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. i art. 42 § 1 i 4 k.p.k.;

3/ obciążenie Skarbu Państwa kosztami postępowania kasacyjnego oraz kosztami sądowymi postępowania o wznowienie postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

W niniejszej sprawie na etapie postępowania kasacyjnego zaistniała bezwzględna przyczyna odwoławcza określona w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., a to uchybienie musiało skutkować wznowieniem z urzędu postępowania kasacyjnego, uchyleniem postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 1 grudnia 2022 r. w sprawie IV KK 500/21 i przekazaniem sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

W pierwszej kolejności należy zauważyć, że dopuszczalne jest wzruszenie w trybie wznowienia postępowania postanowienia Sądu Najwyższego o oddaleniu kasacji, jest to bowiem orzeczenia kończące postępowanie sądowe. Taka wykładnia przepisu art. 540 § 1 k.p.k. oraz art. 542 § 3 k.p.k. zaakceptowana została w wielu orzeczeniach (*por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 14 czerwca 2023 r., III KO 43/23; z dnia 21 czerwca 2023 r., V KO 17/22 i V KO 30/22; z dnia 27 czerwca 2023 r., III KO 84/21; z dnia 18 października 2023 r., I KO 33/23; z dnia 6 listopada 2023 r., I KO 56/23; z dnia 24 stycznia 2024 r., III KO 117/23; z dnia 19 marca 2024 r., II KO 18/24; z dnia 26 marca 2024 r., II KO 54/23, z dnia 16 kwietnia 2024 r., II KO 15/24; z dnia 17 lipca 2024 r., V KO 47/24*) i brak podstaw tak natury faktycznej jak i prawnej aby od tej dominującej obecnie linii orzeczniczej odstępować.

W przedmiotowej sprawie w pełni zastosowanie znajduje uchwała trzech połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20, zgodnie z którą nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. zachodzi wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3). Oznacza to, że w przeciwieństwie do sędziów sądów powszechnych, każdy sędzia Sądu Najwyższego, który uzyskał nominację w następstwie brania udziału w konkursie przed KRS po dniu 17 stycznia 2018 r., a priori nie spełnia minimalnego

standardu bezstronności i każdorazowo sąd z jego udziałem jest nienależycie obsadzony w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

Uchwała ta zachowała moc obowiązującą, wiążąc wszystkie składy Sądu Najwyższego (art. 87 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 1093). Zagadnienie to zostało poddane już szczegółowej analizie w szeregu orzeczeń Sądu Najwyższego, w których przeprowadzono wykładnię przepisów Kodeksu postępowania karnego oraz ustawy o Sądzie Najwyższym, w powiązaniu z wykładnią przepisów konwencyjnych dokonaną przez międzynarodowe Trybunały. Stanowisko tam wyrażone skład Sądu Najwyższego orzekający w niniejszej sprawie w całej rozciągłości podziela i do niej się w tym miejscu odwołuje, uznając ją za własną (*por. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22, OSNK 2022, z. 6, poz. 22; postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 września 2021 r., I KZ 29/21, OSNK 2021, z. 10, poz. 41; z dnia 29 września 2021, V KZ 47/21, LEX nr 3230203; z dnia 17 lipca 2024 r., V KO 47/24, LEX nr 3738829; wreszcie najnowsze orzecznictwo w tzw. sprawach testowych (art. 29 § 5 u.S.N.), m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 27 lutego 2023 r., II KB 10/22 i z dnia 13 kwietnia 2023 r., III CB 6/23*).

Oczywiste tym samym jest, że wydane w przedmiotowym postępowaniu kasacyjnym przez Sąd Najwyższy z udziałem sędziów Sądu Najwyższego Ryszarda Witkowskiego i Małgorzaty Bednarek orzeczenie, dotknięte jest z uwagi na tryb ich powołania na urząd sędziego Sądu Najwyższego, bezwzględną przyczyną odwoławczą, o której mowa w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

Argumenty te wprost odnoszą się także do sędziów byłej Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego, w której orzekali sędziowie Ryszard Witkowski i Małgorzata Bednarek. Zależność od władzy politycznej tego organu budziła zastrzeżenia Trybunału, toteż uznał on, że Izba Dyscyplinarna nie jest sądem w rozumieniu prawa europejskiego (*por. wyrok TSUE z dnia 15 lipca 2021 r., C-791/19, przeciwko Polsce*).

Podsumowując, Sąd Najwyższy uznał, że w konsekwencji ujawnienia w tej sprawie na etapie postępowania kasacyjnego uchybienia o jakim mowa w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., konieczne jest wznowienie tego postępowania, co z kolei implikowało

uchylenie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia z dnia 1 grudnia 2022 r., w sprawie sygn. akt IV KK 500/21.

Nie może przy tym budzić wątpliwości, że w powtórным postępowaniu konieczne jest podjęcie czynności pozwalających na uniknięcie tożsamego, jak w dotychczasowym postępowaniu kasacyjnym, uchybienia.

Marek Pietruszyński

Andrzej Stępka

Waldemar Płóciennik

WB

[ms]